

Mitä aluelehti odottaa Inter Press Service-uutistoimiston jutulta?

Tarkastelussa IPS:n juttupaketin käyttö Länsi-Savo-lehdessä

Elli Räsänen

Opinnäytetyö

Journalismin koulutusohjelma

2013

<p>Tekijä tai tekijät Elli Räsänen</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2011</p>
<p>Raportin nimi Mitä aluelehti odottaa Inter Press Service-uutistoimiston jutulta? Tarkastelussa IPS:n juttupaketin käyttö Länsi-Savo-lehdessä</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 34 + 2</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Raisa Koivusalo</p>	
<p>Opinnäytetyössä tarkastellaan kehitysmaauutistoimisto Inter Press Servicen tuottaman materiaalin eli viikoittain asiakkaille lähetettävän neljän jutun juttupaketin käyttöä Länsi-Savossa, joka on yksi sen asiakaslehdistä. Inter Press Servicen eli IPS:n sanomalehtiasiakkaina on aluelehtiä kuten Länsi-Savo, tätä pienemmän kattavuuden paikallislehtiä ja laajemman alueen kattavia maakuntalehtiä. Länsi-Savo-lehden tapaustutkimus antaa tietoa myös muun sanomalehtiasiakaskunnan tarpeista.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoitus on tarjota IPS:lle tutkimustietoa siitä, miten asiakaslehti käyttää heidän materiaaliaan. IPS voi hyödyntää tietoja tulevaisuudensuunnitelmissaan.</p> <p>Työn teoriaosassa perehdytään Inter Press Servicen ja Länsi-Savon toimintaan. Tietoperustassa käsitellään lisäksi uutistoimistoja, uutiskriteerejä, aluelehtiä, ulkomaan uutisia ja sivutaan tabloid-formaattia.</p> <p>Tutkimusosassa tarkastellaan, miten asiakaslehti käyttää IPS:n aineistoa. Siinä tarkkailaan juttuaineiston julkaisua asiakaslehdessä ja selvitetään, millaisia juttuja asiakaslehti IPS:ltä toivoo. Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivisia metodeja. Ensin tehtiin juttuseuranta eli seurattiin IPS:n juttujen julkaisua Länsi-Savossa. Seuranta auttoi muodostamaan kysymyspatteriston, jota käytettiin IPS:n jutuista Länsi-Savossa vastaavan tuottajan haastattelussa.</p> <p>Juttuseuranta ja haastattelu osoittivat monia IPS:n henkilökunnan oletuksia juttujen käytöstä todeksi, mutta tarjoavat myös paljon uutta tietoa. Juttuja julkaistaan säännöllisesti mutta harkiten ja on keinoja, joilla IPS voi edistää juttujen julkaisua. Julkaisua tukevat esimerkiksi käypä aihe, hyvä kuvitus ja jotkin uutiskriteerit. Tulokset osoittavat, että juttupaketin tulee uudistua. Johtopäätöksiä esitetään myös muita toimia, joiden toteuttaminen toivottavasti auttaa IPS:ää pärjäämään myös jatkossa.</p>	
<p>Asiasanat Uutiset, uutisvälitys, uutistoimistot, aluelehdet</p>	

Degree programme in Journalism

<p>Author Elli Räsänen</p>	<p>Group or year of entry 2011</p>
<p>The title of thesis What Does a Customer Newspaper Expect of News Reports Provided by the News Agency Inter Press Service? Case <i>Länsi-Savo</i></p>	<p>Number of pages and appendices 34 + 2</p>
<p>Supervisor Raisa Koivusalo</p>	
<p>This bachelor's thesis examines the use of news material from the news agency Inter Press Service (IPS) in <i>Länsi-Savo</i>, which is one of their customer newspapers. <i>Länsi-Savo</i> also serves as the exponent for this group of customers. The main objective of the study was to give IPS further information on the use of their product, which is a set of four news reports sent weekly to their customers. The aim was thus to provide IPS material they can profit from when making plans for future operations.</p> <p>The thesis consists of both theoretical and an empirical sections. The former discusses the Inter Press Service and <i>Länsi-Savo</i>, as well as the general operations of both. It also looks at press agencies, news criteria, the type of local newspapers that <i>Länsi-Savo</i> belongs to and world news, as Inter Press Service's news reports also consist of news from developing countries. The tabloid format is also examined.</p> <p>The empirical part focuses on how news reports are utilized, as well as on publication of stories and the expectations that <i>Länsi-Savo</i> has of them. The study involved qualitative methods. First, a follow-up of stories provided in the news reports examined and those published in <i>Länsi-Savo</i> was conducted. There was a three-week period in which the case newspaper was examined. Second, a theme interview was carried out with the person at <i>Länsi-Savo</i> in charge of publishing the material offered by IPS. Writing of the interview questionnaire was substantially facilitated by the information gathered during follow-up with the newspaper.</p> <p>This follow-up and interview indicate that many assumptions of Inter Press Service personnel regarding the publication process are in fact accurate, but some new information also came to light. Stories are put out regularly but not scrutinized that closely, and there are ways to facilitate this better. The things that support the publication of a report are inter alia subject, photos accompanying the story, timing and the selection of news criteria. The results indicate that some changes are needed for IPS to succeed, and that a number of actions should be undertaken to do this.</p>	
<p>Key words World news, news agencies, news criteria, newspapers</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	IPS:n tuottama sisältö Länsi-Savossa.....	2
2.1	Inter Press Service	2
2.1.1	IPS:n juttupaketti.....	2
2.1.2	IPS:n juttuvalinta	3
2.2	Länsi-Savo	4
3	Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä	5
3.1	Ulkomaan uutiset.....	5
3.1.1	Ulkomaan uutisten kuvamaailma.....	6
3.1.2	Vaihtoehtoinen ulkomaanjournalismi.....	6
3.2	Uutistoimistot	6
3.3	Aluelehdet.....	7
3.4	Utiskriteerit	7
3.5	Tabloid ja viihdejournalismo.....	8
4	Tutkimuksen toteutus	11
4.1	Juttuseuranta	11
4.2	Haastattelu.....	11
5	Juttuseurannan analyysi	13
5.1	Juttupaketin juttujen julkaisun seuranta	13
	Länsi-Savo 14.1.....	13
	Länsi-Savo 20.1.....	14
	Länsi-Savo 27.1.....	14
	Länsi-Savo 3.2.....	15
5.2	Koottuja huomioita julkaistuista jutuista.....	17
5.3	Juttuaiheanalyysi	17
5.4	IPS:n juttujen asema lehdessä	19
6	Haastattelun analyysi.....	21
6.1	Haastattelun tulokset.....	21
	Juttupaketin julkaisu.....	21
	Juttuvalinta	22

Länsi-Savon uutiskriteerit.....	22
Kuvat.....	23
Juttupaketin sisältö	24
Käytännön asioita.....	24
Tabloidista	25
6.2 Uutiskriteerit venyvät moneksi.....	26
6.3 IPS:n sisältö ja tabloid-journalismi.....	28
7 Johtopäätökset.....	29
Kehitysehdotuksia.....	29
Lopuksi.....	32
Jatkotutkimusehdotuksia	33
Lähteet	34
Liitteet.....	35
Liite 1. Kysymyspatteristo Länsi-Savon tuottajan haastatteluun	35

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni selvitän, mitkä asiat edistävät IPS-kehitysmaauutistoimiston juttujen julkaisemista Länsi-Savossa, joka on yksi uutistoimiston asiakaslehdistä. Kerron siis, mitä Länsi-Savo haluaa jutuilta, jotka IPS toimittaa asiakkailleen viikoittaisina neljän jutun juttupaketteina. Etsin vastausta tutkimuskysymykseen ”Millaista sisältöä Länsi-Savo toivoo IPS:n juttupaketilta?” IPS:n juttupaketin tilaajakuntaan kuuluu paljon alue- ja maakuntalehtiä. Vaikka tarkastelen vain yhtä asiakaslehteä, tutkimukseni tuloksia voi soveltaa muuhun vastaavaan asiakaskuntaan.

Teen opinnäytetyöni IPS:n toimeksiannosta. Työ kehittyi tehtäessä uuteen suuntaan suunnitteluvaiheessa kaavaillusta. Työssä oli aluksi tabloid-teema. Tarkoitukseni oli seurata, onko IPS:n juttujen julkaisemisessa havaittavissa muutoksia tabloid-julkaisumuotoon siirtyneissä asiakassanomalehdissä. Asiakaslehdistä tarkasteltaviksi valikoituivat formaattimuutoksen läpikäyneet Länsi-Savo ja Satakunnan Kansa. Juttuja ei kuitenkaan seurantajaksolla jälkimmäisessä lehdessä käytetty ollenkaan ja juttupaketin käytön jatkaminen lehdessä oli epävarmaa, joten Satakunnan Kansa jäi pois seurannasta ja tutkimusotos pieneni. Kun vielä opinnäytetyön keinoin on vaikea osoittaa kausaliteettia lehden tabloidiin siirtymisen ja juttujen julkaisutavan muutosten välillä, työn painopiste siirtyi juttupaketin käytön edellytyksiin asiakaslehdissä ja juttupaketin sekä samalla IPS:n menestyksen turvaamiseen.

Juttupaketissa on kaikki IPS:n suomeksi tuottama uutismateriaali. Paketti on tuotteena Suomen IPS:n toiminnalle ja olemassaololle hyvin tärkeellinen, sillä sen menekki on merkittävin tulojen tuoja. Juttujen asiakaslehtikäytön syiden analysointi on siis hyvin relevanttia IPS:lle. Toivon, että opinnäytetyön pohjalta IPS voi tehdä päätöksiä, jotka edesauttavat paketin menestystä tulevaisuudessa ja auttavat pitämään kiinni paketin tilaajakunnasta. Osa opinnäytetyössä esiin tulleista asioista on samoja huomioita, joita Suomen IPS:n toimittaja Milla Sundström on työssään tehnyt. Hän ja järjestön hallitus voivat toivottavasti hyödyntää opinnäytetyötäni suunnitellessaan Suomen IPS:n tulevaisuutta.

2 IPS:n tuottama sisältö Länsi-Savossa

Tässä luvussa esitellään työn toimeksiantaja, kehitysmaauutistoimisto Inter Press Service, ja sen Suomen-toiminta. Lisäksi esitellään tutkimusosan juttuseurannassa tarkasteltu IPS:n asiakaslehti Länsi-Savo.

2.1 Inter Press Service

Inter Press Service tai IPS on kansainvälinen viestintäorganisaatio, joka keskittyy kehitysmaauutisointiin. Uutistuotantoa on lähinnä länsimaiden ulkopuolella: Afrikassa, Aasian ja Tyynenmeren alueella, Lähi-idässä, Latinalaisessa Amerikassa sekä Karibiassa. IPS:lle työskentelee yli neljäsataa toimittajaa, jotka kattavat sadanviidenkymmenen maan uutisoinnin. Uutisia tuotetaan päivittäin originaaleina englanniksi, espanjaksi ja ranskaksi. Uusia juttuja valmistuu noin kymmenen päivässä. Artikkelit käännetään yli kahdellekymmenelleneljälle kielelle. Juttuteemoja ovat globalisaatio, köyhyys, ihmisoikeudet, tasa-arvo, kansalaisyhteiskunta, kestävä kehitys, ilmastonmuutos sekä poliittinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen kehitys. Yleisönä on niin media, kansalaisyhteiskunta, kansainvälisiä instituutioita, päättäjiä kuin yksittäisiä lukijoitakin. (Sundström, M. 2012–2013.)

Vuonna 1985 perustetun Suomen IPS -yhdistyksen toiminta perustuu vapaaehtoispuolelle. Suomen-toiminnan rahoituksesta kolme neljäsosaa tulee juttukaupasta ja neljäsosa on ulkoministeriön myöntämää tukea. Palkattuja toimittajia on yksi. Yhdistys suomen-taa kansainvälisiä juttuja ja välittää niitä asiakkaille viikkopaketteina. IPS tarjoaa juttuihin myös kuvitusta. Yhdistystä huolettaa juttupaketin asiakaskunnan väheneminen. (Sundström, M. 2012–2013.)

2.1.1 IPS:n juttupaketti

Suomen IPS toimittaa asiakkaille viikoittain neljästä jutusta koostuvan paketin. Se lähetetään asiakkaille sähköpostitse maanantaisin. Uutistoimistoksi juttuja lähetetään verkkoon, eikä sisältöpainotus olekaan päivänpolttavissa uutisissa, vaan taustoittavissa jutuissa, minireportaaseissa tai uutis-featureissa, joita IPS:n jutut pääosin ovat. Pakettiin valikoituu kansainvälisestä tarjonnasta hajautetusti juttuja eri aiheista ja maanosista.

Suurin osa jutuista julkaistaan asiakaslehdissä heti juttupaketin lähettämistä seuraavalla viikolla, joitain vielä myöhemmin. (Sundström, M. 2012–2013.)

2.1.2 IPS:n juttuvalinta

Suomen IPS:n juttupakettiin jutut valitsee ja kääntää kansainvälisen IPS:n valikoimista Suomen IPS:n toimittaja Milla Sundström. Valinnassa yritetään ottaa huomioon se, että juttuja olisi kohtuullisen tasapainoisesti eri maantieteellisiltä alueilta ja eri aihepiireistä. Kehitysmaat sekä alueet Aasiasta, Afrikasta ja Latinalaisesta Amerikasta pääsevät parasvaloihin ja silloin tällöin myös kehittyneet maat, jos uutinen on kiinnostava globaalien kehityksen kannalta tai valottaa asioita, jotka pääsevät valtaviiran uutisoinnissa heikosti esille. Aiheita ovat niin politiikka, talous, ympäristö, sosiaaliset kysymykset kuin arjen asiatkin ja jopa kulttuuri tai urheilu. IPS:n tuotannossa on paljon feature-juttuja, joissa ilmiö esitellään lukijoille sen ruohonjuuritasolla. IPS:n tavoite on laajentaa suomalaisten tietämystä globalisaatiosta ja kehityskysymyksistä, ja feature-jutut ovat usein kehitysaiheisia eri aloilta kuten terveys, naiset, lapset, koulutus, maatalous, teollisuus, kauppa, ympäristö tai ilmastonmuutos. (Sundström, M. 2012–2013.)

IPS toimii myös suvaitsevaisuuden ja solidaarisuuden nimissä sekä uskoo, että näiden arvojen puolesta puhuvat yksilö- tai ryhmätason elämäntarinat, jotka osoittavat, että elämä pyörii lopulta kaikkialla melko samankaltaisten asioiden ympärillä. Hyvät uutiset kehitysmaista leviävät harvoin, mutta IPS yrittää nostaa myös näitä positiivisia uutisia. IPS:lle kehitysmaiden asukkaat ovat aktiivisia arjen ongelmien ratkoojia eivätkä vain passiivisia avun vastaanottajia. (Sundström, M. 2012–2013.)

Jutun valintaa pakettiin edesauttaa, mikäli juttu liittyy johonkin kotimaankin mediassa esillä olevaan uutisaiheeseen ja tarjoaa ilmiölle uutta taustatietoa tai pureutuu uuteen yksityiskohtaan. Pakettikokonaisuuteen valitaan juttuja, jotka eivät kilpaile sisällössä keskenään. Jos juttu on tarpeeksi hyvä ja siihen liittyy vielä sopiva kuva, aiheella tai alueella ei niin ole väliä. Kuvat ovat keskeisessä roolissa Suomen IPS:n tarjonnassa, sillä tuntuma on, että lehtiasiakkaat julkaisevat kuvattomia juttuja vähemmän kuin kuvallisia. Siksi pyritään siihen, että viikkopaketin neljästä jutusta kolme on kuvallisia. Tämä rajaa mahdollisuuksia hyödyntää kansainvälisen IPS:n tarjontaa, sillä läheskään kaikkiin jut-

tuihin ei liity painokelpoista kuvaa. Valintoja rajaa myös aikataulu. Paketti lähtee asiakkaille maanantaisin, ja sen jutut suomennetaan jo edellisellä viikolla. Jutun on oltava melko ajaton, jotta asiakaslehti voi julkaista sen vasta seuraavalla viikolla tai myöhemmin. IPS ei tarjoa juttuja samoista aiheista tai paikoista, jotka ovat esillä STT:n tai asiakaslehtien itse tuottamissa jutuissa. Asiakaslehtiä ja IPS:n juttujen julkaisua niissä seurataan aktiivisesti. (Sundström, M. 2012–2013.)

2.2 Länsi-Savo

Länsi-Savo Oy ja sen tytäryhtiöt ovat maakunnallinen viestintäkonserni, jonka vahvimmat toimialueet ovat Etelä-Suomi ja Kaakkois-Savo. Tytäryhtiöistä Etelä-Savon Viestintä Oy julkaisee Länsi-Savo-lehteä ja Itä-Savo Oy Itä-Savo-lehteä, joiden sisällöllinen yhteistyö on tiivistä. Konsernissa uskotaan, että paikalliselle ja alueelliselle viestinnälle on viestintämaailman murroksesta huolimatta edelleen tarvetta ja yleisöä, mutta samalla panostetaan nykyajan hengen mukaisesti monikanavaisuuteen. (Länsi-Savo 2013a.)

Länsi-Savo on seitsenpäiväinen Mikkelissä ilmestyvä sanomalehti ja aluelehti, jonka levikki on 23 319 kappaletta (Länsi-Savo 2013a). Päivälehden lukijoita on pääosin Mikkelissä, jossa levikki on 15 200, ja muualla Mikkelin markkina-alueella eli Hirvensalmella, Juvalla, Kangasniemessä, Mäntyharjulla ja Puumalassa. Loput lukijat ovat Pieksämäeltä, Pertunmaalta ja muista kunnista. Lukijoita on yhteensä 55 000. Länsi-Savon ja lansi-savo.fi:n yhteistavoittavuus on 69 000 henkilöä. (Länsi-Savo 2013b.)

3 Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä

IPS on uutistoimisto, joka toimittaa vaihtoehtoisia ulkomaanjournalismia ulkomaan uutisina asiakaslehdilleen, joihin kuuluu monia aluelehtiä. Uutiskriteerit vaikuttavat siihen, mitkä jutut ovat uutisagendalla. Tämä luku johdattaa näihin työn kannalta keskeisiin käsitteisiin.

3.1 Ulkomaan uutiset

Ulkomaan uutiset ”tulkitsevat päivittäin maailman todellisuutta” (Uskali 2007, 9). Ne eivät pysty välittämään koko totuutta, vaan kärjistävät asioita (Uskali 2007, 17). Ulkomaan uutisia ei ole pelkästään sanomalehtien ulkomaanosioissa, vaan ulkomaan uutisten kärjessä ovatkin ehkä vähän yllättäen urheilu ja kulttuuri (Uskali 2007, 22). Ulkomaan uutisia tuottavat ulkomaankirjeenvaihtajat, joita on vain riittävän varakkailta joukkoviestimillä. Nämä viestimet ovat usein uutistoimistoja, suuria lehtiä tai tv-yhtiöitä. Tiukassa taloustilanteessa mediatalat etsivät edullisia tapoja tuottaa kallista ulkomaan uutisointia. (Uskali 2007, 11–12.)

Ulkomaan uutisista noin kahdeksankymmentä prosenttia on länsimaista eli pohjoisamerikkalaisten tai eurooppalaisten organisaatioiden tekemää tai välittämää (Uskali 2007, 18). Uutisissa jalansijaa on lännellä ja pohjoisella, mutta idällä tai etelällä ei. Maailman taloudellisen ja poliittisen vallan keskusten, ”maailman mediapääkaupunkien”, uutisvirrat ovat pääroolissa uutisissamme. Suomalaisille tärkeitä ovat lähialueiden eli Venäjän, Baltian, Pohjoismaiden ja EU:n uutiset. Kriisien vuoksi myös Lähi-itä on vahva ulkomaan uutislähde. Uutispäivystys on vähäisempää Afrikassa, latinalaisessa Amerikassa ja laajoilla alueilla Aasiassa. Sieltä uutisoidaan usein vain tuhoisimmat onnettomuudet. (Uskali 2007, 11–12.)

Ulkomaanjournalismin pääjuttulajit ovat uutissähke, uutisjuttu, uutistausta, uutiskommentti, haastattelu, feature eli aihevalinnaltaan tavallisesta uutisvirrasta poikkeava ei-päiväkohtainen juttu, jossa on usein human interest -näkökulma, reportaasi, jonkinlainen huumorikevennys ja irtokuva maailmalta. (Uskali 2007, 56.)

3.1.1 Ulkomaanuutisten kuvamaailma

Niin tv-uutispätkissä kuin sanomalehtikuvissa tapahtumat visualisoituvat ja tulevat näkyväksi sekä todeksi kuvissa. Kuvat herättävät tunteita ja pakottavat ottamaan kantaa, kun lehtiteksti vetoaa ennemmin älyyn. (Uskali 2007, 122.) Ulkomaanuutisissa käytetty kuvasto ei vaikuta vain yksilötasolla vaan se voi jopa muovata maailman yleistä mielipidettä (Uskali 2007, 9).

3.1.2 Vaihtoehtoinen ulkomaanjournalismi

Vaihtoehtoinen ulkomaanjournalismi tarkoittaa perinteisen länsimaisen ulkomaan uutisoinnin näkökulmaa laajemman näkökulman hakemista uutisia tehtäessä. Myös poikkeavat uutistuotannon keinot, kuten kansalaisjournalismi, tekevät journalismista vaihtoehtoisia. Vaihtoehtoisuus voi näkyä valtamedioiden rajoittuneen maailmankuvan kriittikkinä, taloudellis-poliittisen vallan kriittikkinä, josta esimerkkinä globalisaatiokriittikki, tai vaihtoehtoisten aihealueiden painotuksina. Vaihtoehtoinen journalismi voi olla resurssisyistä hidasta, mutta toisaalta edullisia viestintäteknologioita, kuten internetiä ja matkapuhelimia, osataan käyttää hyväksi. Vaihtoehtoisen ulkomaanjournalismin hyvä puoli on sen tapa monipuolistaa ja laajentaa maailmankuvaamme. Huonoimmillaan se voi unohtaa journalistisen kriittisyyden ja olla pelkkää ”yksipuolista asianajo- ja sokki-journalismia”. (Uskali 2007, 238–240.)

3.2 Uutistoimistot

Uutistoimisto kerää ja toimittaa uutisia mediataloille paljon ja halvalla. Uutistoimistoaineistoa käyttävät etenkin pienet ja keskisuuret joukkoviestimet, joiden voimavarat eivät riitä ulkomaanuutisten hankintaan. Kansainväliset uutistoimistot ovatkin monelle joukkoviestimelle tärkeä ulkomaanuutisten lähde. (Uskali 2007, 88.) Uutistoimistoilla on olennainen rooli päivän uutistarjonnan luomisessa. Niiden uutisagenda vihjaa asiakkaille eli monille joukkoviestimille, mikä uutistapahtuma on kulloinkin tärkeä. Uutistoimistojen on oltava neutraaleja, sillä tarjonnan tulee istua lehteen kuin lehteen esimerkiksi sen tunnustamista poliittisista näkemyksistä huolimatta. Asiakasmedia saa uutistoimistoilta uutisaineistoa, jonka se välittää yleisölle. Uutistoimisto jää siksi yleisön silmissä melko näkymättömäksi. Yleensä uutistoimistolla ei ole henkilöasiakkaita. Perinteisten

media-asiakkaiden suhteellinen osuus uutistoimistojen asiakaskunnasta on vähenemässä. Näiden sijaan asiakkaat ovat yhä useammin pankkeja, pörsssejä ja yrityksiä. (Jussila 2007, 14–15.)

Suurten toimijoiden hallitsemalla uutistoimistokentällä Inter Press Service on omalaa-
tuinen tapaus. Se on voittoa tuottamaton organisaatio, kansalaisyhteiskunnan ääni, joka tarjoaa vaihtoehtoista ulkomaanjournalismia. (Uskali 2007, 243–244.)

3.3 Aluelehdet

Sanomalehdistö luokitellaan eri nimikkeisiin vaikutusalueen ja sisällön laajuuden perusteella. Maakuntalehdet ovat maakuntakeskusten suurimpia sanomalehtiä. Aluelehdet, joihin Länsi-Savo kuuluu, taas ovat maakuntia pienempien talousalueiden lehtiä. Aluelehdet kattavat kuitenkin suuremman alueen kuin pienimmät paikallislehdet. (Jyrkiäinen & Savisaari 2001, 66–69.)

3.4 Uutiskriteerit

Uutiskriteerit Galtungin & Rugen mukaan (Kunelius 1998, 171–172):

- toistuvuus
- voimakkuus
- yksiselitteisyys
- kulttuurinen merkittävyys
- odotettavuus
- yllätyksellisyys
- jatkuvuus
- päivän valikoima
- kohde kuuluu eliittiin
- henkilöitävyys
- negatiivisuus.

Toistuvuus tarkoittaa sitä, että jokin tapahtuma toistaa itseään ja on siksi agendalla. Voimakkuudessa on kyse uutistapahtuman vaikutusvallasta: onko seurauksena yksi

loukkaantunut vai monta kuolonuhria? Suomalaisyleisölle suomalainen uhri taas on kulttuurisesti merkittävämpi kuin muun maan kansalainen. Tapahtuma on voinut olla joko odotettavissa tai yllättävä, asioita jotka molemmat voivat nostaa sen kurssia päivän tarjonnassa, jonka ollessa tapahtumaköyhä myös jutun ulostulo on varmempaa. Ehkä keskustelu pinnalla olleesta aiheesta jatkuu tai haastatellun asema antaa hänelle helpon pääsyn uutisiin. Henkilöitävyys merkitsee sitä, että ihmisen teko uutisoidaan ennemmin kuin vaikka jonkin prosessin eteneminen. Kielteinen uutinen on isompi uutinen. (Kunelius 1998, 171–172.)

Ulkomaanuutiset keskittyvät kielteisten muutosten kuvaamiseen (Uskali 2007, 9). Äkilliset, kielteiset muutokset uutisoidaan tehokkaimmin, vaikka olisi tärkeää seurata myös pitkäaikaisia trendejä eri maissa. Media ei huomaa hitaita tai myönteisiä muutoksia kun uutisten reaaliaikaisuutta arvostetaan yli muun ja huomio on lännessä. (Uskali 2007, 26–27.) Joukkoviestinten välittämä kuva maailmasta on korostetun negatiivinen. Kielteistä muutosta kuvaavia verbejä on joka lähtöön. Jokin romahtaa, putoaa, hajoaa tai vaarantaa, ja pienikin tapahtuma muuttuu uhkakuvilla maalaten uutiseksi. Joka päivä maailmassa tapahtuu myös myönteisiä muutoksia. Niistä uutisoidaan harvoin, mihin syynä voivat olla tiedostamattomat ja rutiininomaiset uutiskriteeristöt, jotka pitäisi ohittaa ja huomata siten, kuinka hyväkin uutinen voi olla uutinen. (Uskali 2007, 245.)

Ulkomaanuutiset ovat myös yhä viihteellisempiä. Esimerkkejä tv:n uutislähetysten viihteellistymisestä ovat kuvauskikat, ääniefektit ja vauhti, jolla uutista pukkaa. (Uskali 2007, 28.) Uutiskriteerit aikanaan määritellyt Galtungkin on kertonut, että nykypäivänä listaan tulisi hänestä lisätä - ehkä jopa tärkeimpänä - viihteellistyminen (Uskali 2007, 28).

3.5 Tabloid ja viihdejournalismo

Länsi-Savo on eurotabloid, toisilta nimiltään Berliner format tai midi. Eurotabloid on tabloidin ja broadsheetin välimuoto, taitoltaan iso tabloid. Koko on suosittu varsinkin Manner-Euroopassa, ja esimerkiksi Le Monde ilmestyy eurotabloidina. (Franklin 2009, 8.) Keskikokoinen eurooppalainen eli eurotabloid ei olekaan aivan niin tabloid kuin voisi luulla. Esimerkiksi The Guardian, joka siirtyi broadsheetistä eurotabloidiin vuon-

na 2005, perusteli formaattivalintansa sillä, että pienempään tabloidiin siirtyminen olisi muuttanut lehden journalismia liikaa. Niin ikään brittiläiselle The Independentille vuoden 2003 formaattimuutos oli kompromissi. Se siirtyi tabloidiin, mutta harmitteli jälkikäteen, että olisi valinnut eurotabloidin, jos maassa olisi ollut sille riittävä painokapasiteetti. (Uskali 2007, 181.) Formaatin ja sisällön muutokset ovat sanomalehden nykypäivää ja tulevaisuutta. Taloudelliset syyt ajavat sanomalehtiä muutokseen, ja formaattitrendi on pientä kohti. Laskeva menekki on yksi syy siirtyä tabloidiin, mutta lisäksi päätökseen vaikuttavat poliittiset, kulttuuriset ja muut taloudelliset tekijät (Franklin 2009, 8–9).

Termi tabloidisoituminen tarkoittaa viihteellistymistä ja varsinkaan ulkomailla tabloid ei ole pelkkä ulkoinen formaatti vaan myös lehden sisältöä kuvaava termi. Franklin (2009, 8) kertoo, että Britanniassa formaattimuutoksen läpikäyneet lehdet puhuvat formaattina ennemmin ”kompaktista” kuin tabloidista välttääkseen laskeneen sisällönlaadun miellehtymät, joihin tabloid liitetään. Niin kompakteissa eli asiasisältöisissä tabloidformaattiin siirtyneissä lehdissä kuin viihteellisissä tabloideissa kuvien määrä kasvaa, mutta jutut ovat lyhyempiä ja niitä on vähemmän per sivu (Franklin 2009, 8). Sivuja voi verrata broadsheetiin, jonka yhdellä sivulla on noin yhdeksän juttua (Huovila 2001, 139–140). Tabloid-sisällön nousevia teemoja ovat lifestyle, muoti, vapaa-aika, matkailu, koulutus, ympäristö, terveys ja asuminen. Uutiskriteereistä korostuu henkilöitävyys. Huomioarvo on julkisuuden henkilöissä ja ihmisläheisissä jutuissa. Kolumneja ja toimittajien kommentteja jutun yhteydessä riittää. Lukijoita kannustetaan keskusteluun ja lehden tyyli on jutteleva ja ystävällinen. (Franklin 2009, 8.)

Journalismin laatua on vaikea määrittää, mutta yleensä journalismi on median tosiasiapohjaista sisältöä: uutisia, reportaaseja, kolumneja ja muuta ei-fiktiivistä toimituksellista sisältöä. Sosiaalisen vastuun teorian pohjalta median tehtävä on edistää demokratiaa ja kantaa vastuunsa kansalaisyleisöilleen yhteiskunnallisena instituutiona. Laadukas journalismi on tärkeitä ja olennaisia asioita, vakavaa analyysia ja pohdintaa. Laatu nousee keskusteluun yleensä silloin, kun pelätään sen laskevan, kuten esimerkiksi kaupallistumisen tai nyt viihteellistymisen yhteydessä. (Nieminen & Pantti 2012, 131).

Journalistit vaalivat journalistista laatua itsesääntelyllä. Suomessa journalismin etiikkaa vahtii Julkisen sanan neuvosto. Laadun takeeksi ajatellaan myös journalismin sosiaalisen vastuun pohjana olevien yhteiskunnallisten arvojen noudattaminen. Tältä pohjalta journalismin laatukriteereiksi on määritelty vapaus, monimuotoisuus ja objektiivisuus. (Nieminen & Pantti 2012, 131–133.) Lisäksi median suoritusta voidaan arvioida sen sisällöistä ja siitä, miten riippumatonta journalismi on ulkoisista vaikuttajista, miten monipuolista se on aihepiirien, lähteiden, tapahtumatyyppien tai sisältöluokkien suhteen sekä miten objektiivista ja todellisuuspohjaista se on. Yleisön kannalta laatutekijöitä ovat pääsy eli se, kuka saa julkisuutta, dialogisuus eli osapuolten näkemysten kohtaaminen ja harkitsevuus eli keskustelun pitkäjänteisyys sekä ratkaisuhakuisuus. (Nieminen & Pantti 2012, 133–134.)

4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni on kaksiosainen. Tein ensin juttuseurannan eli seurasin alkuvuodesta 2013 IPS:n juttujen julkaisua Länsi-Savossa kolmen täyden viikon ajan viikkoina 3-5 eli maanantaista 14.1. sunnuntaihin 3.2. Tutkimuksen toisessa osassa haastattelin Länsi-Savon tuottajaa. Kysymyspatteristo puhelinhaastatteluun muotoutui osin juttuseurannan aikana tekemiäni havaintojen pohjalta. Hain tässä yhteydessä lisätietoa juttuvalinnasta myös IPS:n yhteyshenkilöltäni.

4.1 Juttuseuranta

Seuranta-aikana käytettiin neljän juttupaketin materiaalia. Paketit olivat 02/13, 03/13, 04/13 ja 05/13. Ne toimitettiin Länsi-Savoon seurantajakson aikana aina maanantaisin, paitsi paketti 02/13, joka oli lähetetty 7.1. eli viikkoa ennen seurannan alkamista. IPS:n juttuja julkaistiin seuranta-ajanjaksolla maanantaina 14.1., sunnuntaina 20.1., sunnuntaina 27.1. ja sunnuntaina 3.2., kaksi juttua kussakin lehdessä. Tarkkailin niiden julkaisua ja kiinnitin huomiota etenkin kuvavalintoihin ja siihen, mitä muutoksia juttuihin on tehty. Viitataan juttuihin usein sillä maalla, jota juttu käsittelee, koska se vakiintui helpoimmaksi tavaksi erotella jutut.

IPS:n juttupaketti ja Länsi-Savon tyyli eroavat joiltain osin toisistaan ja siksi julkaistuun tekstiin on aina tehty joitain tyylikeinomuutoksia. IPS:n juttupaketissa esimerkiksi käytetään väliotsikoita ja sitaattien yhteydessä lainausmerkkejä. Länsi-Savossa väliotsikoita ei käytetä ja sitaatit merkitään ajatusviivalla. En tartu analyysissä näihin tekstillisiin yksityiskohtiin enkä esimerkiksi muutoksiin kappalejaoissa tai sanojen lihavoointeihin tai muihin, kuten kuvatekstien, muotoiluihin, mutta seuraan, miten tekstiä muuten on muutettu sekä mitkä jutut on julkaistu ja minkä elementtien kanssa.

4.2 Haastattelu

Haastattelin puhelimitse Arja Riipistä, Länsi- ja Itä-Savon tuottajaa ja ulkoasupäällikköä, joka kollegansa kanssa valitsee juttupaketista jutut julkaistaviksi. Haastatteluhetkellä Riipisen kollega oli vuorotteluvapaalla, ja Riipinen valitsi jutut molempiin lehtiin, mutta vielä tarkastelujaksolla he olivat molemmat töissä.

Länsi-Savo käyttää IPS:n juttupakettia tiiviissä yhteistyössä sisarlehtensä Itä-Savo-lehden kanssa. Jutut käytetään aivan samoin näissä kahdessa lehdessä, ja koska IPS:n jutut löytyvät usein yhdeltä sivulta, sama sivu ilmestyy kummassakin lehdessä Maailma-vinjetillä. Riipinen ja kollega vuorottelevat siinä, kumpi valitsee jutut lehtiin ja tekee Maailma-sivun. Riipisen haastattelussa käsitellään sitä, miten asiakaslehti Länsi-Savo käyttää IPS:n juttuja.

5 Juttuseurannan analyysi

Seurantajaksolla julkaistiin kahdeksan juttua, mikä on tasan puolet kuudentoista jutun tarjonnasta, jos lasketaan myös seurantajaksoa edeltävällä viikolla asiakkaalle lähetetty juttupaketti.

5.1 Juttupaketin juttujen julkaisun seuranta

Juttuja julkaistiin seurantajaksolla neljässä numerossa ja julkaistut jutut käsitellään tässä lehden numero kerrallaan.

Länsi-Savo 14.1.

Maanantaina 7.1. lähetetystä paketista 2/13 ilmestyi kaksi juttua maanantain 14. 1. Länsi-Savon Maailma-sivulla sivunumerolla 13. Jutut käsittelevät suufilaisen islamin leviämistä Indonesiassa ja internetinkäytön vapautuspyrkimyksiä Kuubassa. Molemmat jutut julkaistiin paketissa tarjotun kuvan kanssa.

Indonesia-juttu kattaa noin 2/3 sivusta, Kuuba-juttu loput 1/3. Indonesia-juttu on siis taitettu pääjutuksi. Sen kuva saa kolmasosasisivun huomioarvon. Kuuba-juttu on muuten julkaistu sellaisenaan, mutta kainalo Kuuban sananvapauden tilasta jätetty pois. Jutun kuva on alle neljäsosan kokoinen pääkuvaan verrattuna. Otsikko ja ingressi on molemmissa jutuissa säilytetty sellaisenaan, mutta kuvatekstiä on muokattu. Indonesia-jutun kanssa on julkaistu jutun yhteydessä tarjottu faktalaatikko Indonesiasta. Faktalaatikot on IPS:n paketissa otsikoitu ”maan x faktat”, Länsi-Savossa faktaboksin otsikkona on maan nimi ja osa tarjotun faktalaatikon tiedoista. Jutun yhteydessä on myös muualta hankittu karttagrafiikka Indonesiasta lähinaapurimaineen.

Samassa paketissa oli tarjolla myös kuvallinen ja Jemen-faktat sisältävä juttu ihmiskaupasta Jemenissä ja kuvaton juttu Aasian maiden talousyhteistyön tiivistymisestä, joka oli noin 1300 merkillään huomattavasti muita juttuja lyhyempi.

Länsi-Savo 20.1.

Sunnuntaina 20.1. julkaistiin kaksi juttua juttupaketista 3/13. Jutut ovat otsikoiltaan ”Lukutaito joutui sodan uhriksi Pakistanissa” ja ”Marihuanaa 11-vuotiaasta”. Jälkimmäinen otsikko on vaihdettu, sillä IPS:n otsikko jutulle oli ”Huumeongelma paisuu köyhässä Sierra Leonessa”. Sierra Leone-pääjutun yhteydessä on julkaistu Afrikan karttagrafiikka ja faktat maasta. Kuvitukseksi on valittu anonyymi savua suustaan puhaltava nuori paikallinen. Vaihtoehtoinen IPS:n tarjoama kuva olisi ollut paikallisesta tohtorista, jota juttuun oli haastateltu. Jutun lopusta on jätetty pois seuraava noin 500 merkin pätkä, jossa onkin melko raflaavia päätteitä:

”Olemme perustaneet telkkouluja, vaikka eivät ne tietenkään korvaa sementtirakennuksia”, Chittan sanoo. Hän tuomitsee talebanit sekä islamin että lasten vihollisiksi.

Orakzain alueella asunut viljelijä Muhammad Jaffar on muuttanut lapsineen rauhallisemmalle alueelle naapurimaakuntaan.

”Koulujen pikainen avaaminen heimoalueella ei ole todennäköistä. Armeijan operaatio on ollut käynnissä siellä vuodesta 2005, mutta sissi-iskut jatkuvat silti. Päätin lähteä turvatakseni lasten koulutuksen”, Jaffar sanoo.

Hän pelkää, että ilman kouluja heimoalueiden lapsista kasvaa ”hirviötä”.

Julkaisematta jäivät jutut ”Tansania rajoittaa maiden kahmintaa” kuvineen ja kuvaton, noin 1000 merkin juttu ”USA kieltää naisten syrjinnän?”.

Länsi-Savo 27.1.

Sunnuntain 27. 1. Länsi-Savossa julkaistiin paketista 4/13 kaksi juttua, joista toinen käsitteli luomuviljelyä ja toinen kurdien oikeuksia Turkissa. Juttu luomuviljelystä kattaa kaksi kolmasosaa sivusta ja tästä alasta jutun kuva noin puolet. IPS:n tarjoama otsikko ”Luomuviljely yleistyy hitaasti kiiruhtaen” on muutettu muotoon ”Luomuviljelylle olisi tilausta”. Ingressi on ennallaan. Juttu on sisällöltään poikkeuksellinen, koska se ei käsittele suoraa jotain maata, vaan globaalia kysymystä. Kuvateksti ”Moni kehitysmaiden pientilallinen on luomuviljelijä siitä yksinkertaisesta syystä, ettei maatalouskemikaaleja ole tarjolla tai niihin ei ole varaa. Kuvan nainen asuu Angolassa.” on muutettu muotoon ”Angolassa. Moni kehitysmaiden pientilallinen on luomuviljelijä siitä yksinkertaisesta syystä, ettei maatalouskemikaaleja ole tarjolla tai niihin ei ole varaa.”

Turkki-jutussa kerrotaan vuoden takaisesta ilmapommituksesta ja sen taustoista. Seuraava lause, joka antaa lisää taustatietoa, on leikattu pois jutun keskeltä ja siirretty koko jutun lopetuksesi: ”Turkin 74-miljoonaisesta väestöstä on kurdeja noin 12 miljoonaa. 1978 perustettu PKK aloitti 1984 sissisodan, jossa on kuollut 40 000 ihmistä.” Tekstiä on lyhennetty lauseita muokkaamalla ja jättämällä niitä pois. Esimerkiksi koko seuraava pätkä on jätetty jutun lopusta pois:

”Turkki pidätti viime vuonna eniten toimittajia maailmassa. Useimmat olivat kurdeja, joita syytettiin terrorismikytkennöistä. New Yorkissa toimivan Journalistien suojelukomitean (CPJ) mukaan pidätykseen riittää syyksi se, että toimittaja raportoi kielletyistä ryhmistä. Kurdin kielen puhuminen on ollut tähän asti kiellettyä Turkin kouluissa, mutta vuoden alusta kieli pääsi valinnaisten aineiden joukkoon. ”Kurdiaktivisti Emrah Uçar, 28, kertoo kasvaneensa Diyarbakirissa oppimatta puhumaan perheensä äidinkieltä. Hän katsoo kuitenkin saaneensa vahvan poliittisen tietoisuuden. ’Emme pelkää menetyksiä, koska niin moni perheenjäsen ja ystävä on jo vankilassa’, hän sanoo.

Julkaisematta jäi juttu Sri Lankan vesiongelmista ja ohessa ollut kuva ja faktaboksi sekä juttu Meksikon palkitusta joukkoliikenteestä. Meksiko- juttu oli tämän paketin lyhyt juttu, jossa oli vähän päälle 1000 merkkiä ja myös kuva.

Länsi-Savo 3.2.

Juttupaketista 5/13 julkaistiin Länsi-Savon sunnuntain 3.2. numerossa jutut Intian kansan ydinvoimavastaisuudesta ja Malawin naispresidentin uudelleenvalinnan epätodennäköisyydestä. Jutut ovat taas samalla sivulla. Intia-juttu on isompi, ja jutun kuvaus saa kolmasosasisivun huomioarvon. Otsikko ”Ydinvoima vastatulessa Intiassa” on muutettu muotoon ”Intialaisilta jyrkkä ei ydinvoimalle”. Ingressi ”Fukushima nostatti pelkoa, kansa protestoi kaduilla ja älymystö käräjäi.” on jaettu kahteen lauseeseen seuraavasti: ”Fukushima nostatti pelkoa. Kansa protestoi kadulla ja älymystö käräjäi.” Kappaletta ”Ramana syyttää Intian atomienergiaministeriötä salailusta ja harhaanjohtavista väitteistä ydinvoiman sataprosenttisesta turvallisuudesta. ”Ydinreaktoriin liittyy aina onnettomuuden mahdollisuus, vaikka pienikin.” on lyhennetty ja siihen on tehty sitaatti seuraavasti: ”Ramana syyttää Intian atomienergiaministeriötä salailusta ja harhaanjohtavista väitteistä. [rivinvaihto] – Ydinreaktoriin liittyy aina onnettomuuden mahdollisuus, vaik-

ka pienikin.” Lause ”Ministeriö on kieltäytynyt järjestämästä julkisia kuulemisia, joita Koodankulamin vastarintaa johtava Kansanliike ydinenergiaa vastaan vaatii.” on lyhennetty ja julkaistussa jutussa on pelkkä päälause.

Toisen jutun otsikko ”Malawin naispresidentti vaikeuksissa” on muutettu muotoon ”Malawissa tuskin valitaan naista uudelleen presidentiksi”. Ingressi on ennallaan. Jutussa kerrotaan peruskoulunopettaja Shadreck Kumwemben palkaksi 0,79 eurosenttiä päivässä, ja tämä tieto on julkaistu myös Länsi-Savossa. 5. 2. IPS korjasi tiedon sähköpostitse. Oikea summa olisi ollut 75 eurosenttiä. Jutun lauseet ”Elinkustannuksia seuraavan tutkimuslaitoksen mukaan kuuden hengen kaupunkilaisperhe tarvitsee nyt ruokaan 150 euroa kuukaudessa. Minipalkka on kuitenkin 15 euroa kuussa.” Milla Sundström IPS:lta vahvistaa, että jutussa olisi kuulunut lukea minimipalkka. Lause julkaistiin sellaisenaan myös Länsi-Savossa.

Jutun loppua ei ole julkaistu:

Pian Lagarden vierailun jälkeen Malawin kolmessa suurimmassa kaupungissa järjestettiin ensimmäiset laajat mielenosoitukset Bandaa ja IMF:n ’väärää reseptejä’ vastaan. ’Lagarden vaatimus leikkausten jatkamisesta osoittaa, miten pihalla IMF on todellisuudettamme’, protestiin osallistunut virkamies James Chivunde sanoo.

Tuskien taival

Moni mielenosoittaja kaipaili edesmennyttä presidenttiä, joka ei suostunut devalvoimaan. IMF:n Lagarde kuitenkin vakuuttaa, että Malawi on nyt oikealla tiellä ja käänne parempaan tulee, kun sijoittajat palaavat. Malawin yliopiston taloustieteen professori Ben Kalua myöntää äkkikäännöksen mahdottomaksi. Hän perää talouspolitiikkaa, jossa kasvun hedelmät hyödyttävät myös köyhimpiä ja turvaverkot vahvistuvat. ”Olemme käynnistäneet ruokaa työtä vastaan -ohjelmia, jotta köyhimmät selviäisivät uudistusten sivuvaikutuksista”, talousministeri Ken Lipenga puolustautuu. Bandan mahdollisuudet jatkaa yönkiristystä riippuvat helmikuussa kokoontuvasta parlamentista. Napina voimistuu omankin puolueen riveissä.

Jutun kanssa on julkaistu toinen tarjotuista kuvista. Kuvatekstin alkuun on lisätty lihavoituina sanat ”Eka nainen”. Faktaboksi on julkaistu tiivistettynä. Jutun yhteydessä on muualta saatu karttagrafiikka Malawin sijainnista Afrikan mantereella.

Julkaisematta jäi kuvaton juttu lääkkeiden hinnan laskusta El Salvadorissa ja faktaboksin ja kahden kuvan saattama juttu öljy-yhtiöitä vastaan taistelevista bolivialaisista inti-aaneista.

5.2 Koottuja huomioita julkaistuista jutuista

Seurannan perusteella IPS:n materiaalin julkaisu on melko säännönmukaista ja viikonloppupainotteista. Juttuja ilmestyi Maailma-vinjetillä merkityllä sivulla yhtenä maanantaina ja kolmena sunnuntaina. Juttuja on sivulla aina kaksi. Ensimmäinen, suurempi juttu kattaa kuvineen noin kaksi kolmasosasisivua, ja lisäksi sivun alareunassa on pienempi juttu. Paketissa jutut ovat melko samankokoisia. Taitolliset ja sisällölliset ratkaisut saavat aikaan sen, että jutut julkaistaan erikokoisina. Esimerkiksi kuvakoko tekee paljon, lisäksi pienen jutun leipätekstiä on voitu lyhentää tai sen kainalo tai faktaboksi on jätetty pois. Kaikki juttujen yhteydessä seurantajaksolla julkaistut kuvat olivat IPS:n materiaalia.

IPS:n tarjoamaa otsikkoa, ingressiä ja kuvatekstejä muokataan usein ainakin tyylillisesti. Tiedonvälityksen kannalta voikin olla hyvä, että esimerkiksi IPS:ltä lähtevät otsikot ovat mahdollisimman informatiivisia ja asiakaslehti muokkaa ne halutessaan vetävämmiksi. Näin tieto säilyy mahdollisimman oikeana, vaikka välikäsiä riittää, kun kansainvälinen IPS ensin tuottaa jutun, Suomen IPS kääntää sen ja asiakaslehti vielä editoi sitä ennen julkaisua.

5.3 Juttuaiheanalyysi

Kahdeksan seurantajaksolla koottua juttua kattavat hyvin eri maanosat. Juttuja on Aasiasta, Väli-Amerikasta, Lähi-idästä ja Afrikasta. Lisäksi on yksi globaali juttu. Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja esimerkiksi Australia eivät jutuissa näy, mikä onkin IPS:n kehitysmaauutisointilinjan mukaista. Julkaistujen juttujen aiheet kootusti ovat:

- Suufilaisen islamin leviäminen Indonesiassa
- Internetinkäytön vapautuspyrkimykset Kuubassa
- Lukutaito sodan uhrina Pakistanissa
- Marihuanaa 11-vuotiaasta eli huumeongelmat köyhässä Sierra Leonessa

- Luomuviljely globaalisti; monessa maassa se on normi, siksi, ettei maatalouskemikaaleja ole hankittavissa
- Kurdien olemattomat oikeudet Turkissa
- Intian kansan ydinvoimavastaisuus
- Malawin naispresidentin uudelleenvalinnan epätodennäköisyys.

Juttu Malawin naispresidentin kohtaamista vaikeuksista voi yllättää lukijan jo otsikollaan. Malawissa siis ylipäätään on naispresidentti! Jutussa kerrotaan köyhän Malawin vaikeuksista, mutta sivuaa myös naisten asemaa, kun presidentin sukupuolta korostetaan. Jutuissa Kuuban internetrajoituksista ja lukutaidon heikkenemisestä Pakistanissa uhattuna ovat sananvapaus ja koulutus. Juttu Turkin kurdeista kertoo vähemmistön ongelmista ja Sierra Leonen huumeongelma köyhien kurjuudesta. Luomuviljely on paitsi trendi länsimaissa myös kehitysmaiden totuus, tosin siellä monesti olosuhteiden pakosta. Tuttua ilmiötä käsitellään jutussa uudelta kannalta. Viime vuosina on uutisoitu teknologisesti pitkälle kehittyneiden maiden kuten Saksan ja Japanin ydinvoimavastaisuudesta, ja Intia-juttu nostaa esiin sen, että asia huolettaa myös kehittymättömämpiä maita.

Monesta jutusta löytyy jokin yhtymäkohta länsimaihin ja Suomeen: meillä on ollut naispresidentti, meillä on sananvapaus ja kansalla lukutaito ja luomuviljely on suosittua. Ydinvoiman kiistelty asema on uutisista tuttu. Toisaalta jutut myös herättävät muun maailman kurjuuteen. Vähemmistöjen kohtelu voi pahimmillaan olla aivan epäinhimillistä ja köyhyys johtaa vakaviin ongelmiin. Jutut ovat tulevat näin lähelle lukijaa ja ne tukevat IPS:n sanomaa siitä, kuinka samanlaista elämä lopulta on eri puolilla maailmaa. Huumejuttu ja kurdijuttu kertovat köyhyydestä köyhän kasvoilla. Niissä on haastateltu yksilöitä, joiden tarinat tekevät jutuista samaistuttavia.

Juttupaketin lyhyt, kuvaton neljäs juttu jää yleensä julkaisematta. Kaikki julkaisematta jääneiden juttujen aiheet kootusti ovat:

- Ihmiskauppa Jemenissä
- Aasian maiden talousyhteistyön tiivistyminen
- Tansanian pyrkimys rajoittaa sijoittajien maankahmintaa

- USA kieltää naisten syrjinnän? eli juttu jossa kerrotaan odotusten kasvavan sitä kohtaan, että myös Yhdysvallat ratifioisi YK:n yleiskokouksessa jo 70-luvulla hyväksytyn, naisten syrjinnän kieltävän kansainvälisen sopimuksen, jonka ulkopuolella on 194 valtiosta vain Yhdysvallat, Etelä-Sudan, Iran, Palau, Somalia, Sudan ja Tonga
- Vesi naisten huolena Sri Lankan maaseudulla. Jutussa tosin otsikkoon nähden ristiriitaisesti kerrottiin vesiprojektien onnistumisesta ja naisten sen ansiosta saamasta vapaa-ajasta
- Meksikon palkittu joukkoliikenne
- Lääkkeiden hinnan lasku El Salvadorissa
- Öljy-yhtiöitä vastaan taistelevat bolivialaiset intiaanit

Länsimaista USA-juttua ei julkaistu eikä myöskään positiivisia tai positiivissävyytteisiä juttuja Meksikon joukkoliikenteen ansioista, El Salvadorin lääkkeiden hintojen laskusta, Aasian maiden talousyhteistyöstä tai Sri Lankan vesiprojekteista. Tansanian maanostorajoitejuttua ei julkaistu, vaikka siitä voisi vetää yhtymäkohdan Suomessa puhututtaneisiin venäläisten maakauppoihin, mutta jää ehkä sittenkin kaukaiseksi asiaksi suomalaisyleisölle. Jutut ihmiskaupasta Jemenissä ja Bolivian intiaanien taistelu öljy-yhtiöitä vastaan käsittelevät rikollisuutta sekä ympäristöä, samantyyppisiä ongelmia kuin moni julkaistu juttu. Nämä jutut ovatkin ehkä karsiutuneet vain siksi, että paketeissa oli sillä kertaa myös parempia juttuja ja julkaisukäytäntö on keskimäärin kaksi juttua viikossa.

5.4 IPS:n juttujen asema lehdessä

IPS:n materiaalin suhde muuhun lehden sisältöön on erilainen viikonloppunumeroissa kuin arkena. Vertailtaessa sunnuntain ja maanantain lehtiä, joissa juttuja ilmestyi, huomaa, että sunnuntain lehti on paksumpi – maanantain 14.1. lehdessä on 24 sivua kun taas esimerkiksi sunnuntain 20.1. lehdessä on 32 sivua ja sunnuntain 3.2. lehdessä 32 sivua. Maanantain lehdessä IPS:n materiaalista koostuvalla Maailma-sivulla on siis suhteessa isompi rooli lehdessä kuin sunnuntain lehdessä.

Lehden toimituksen ja omien avustajien sisällön lisäksi Länsi-Savossa on uutissisältöä STT:ltä ja IPS:ltä, jotka ovat siksi tavallaan samassa asemassa asiakkaan silmissä.

STT:llä oli kesällä 2006 kirjeenvaihtajat Brysselissä, Pietarissa, Tallinnassa, Tukholmassa, ja Washingtonissa ja lisäksi käytössään suurista kansainvälisistä uutistoimistoista

Reuters, AFP ja DPA. Suomenkielisiä uutisia tuotettiin noin 300 päivässä. (Uskali 2007, 83.) Tiedot eivät ole aivan uusia, mutta koska muutokset ovat näiltä osin olleet hitaita, ei ole syytä olettaa niiden olevan olennaisesti erilaiset nykyhetkellä. Länsi-Savolla on tietysti tarpeisiinsa räätälöity sopimus STT:n kanssa, mutta tällainen on STT:n tarjonta laajimmillaan. STT:n ja Länsi-Savon suhde on perinteinen maakunta- tai tässä aluelehden ja uutistoimiston suhde. Maakuntalehdillä ei pääosin ole mahdollisuuksia vakituisien ulkomaankirjeenvaihtajien palkkaamiseen, ja jos kirjeenvaihtajia on, he ovat avustajia. Yksi tapa on lähettää oma toimittaja ulkomaan juttumatkalle, mutta tämä on ollut tapana esimerkiksi Suomen Kuvalehdessä, ei niinkään maakuntalehdissä. Maakuntalehdistön pääasiallinen ulkomaan uutislähde on STT:n ulkomaantoimitus. (Uskali 2007, 83.) Näin on myös Länsi-Savossa.

Länsi-Savolla on näitä kahta uutistoimistoa kohtaan eri odotukset ja lehti käyttää niiden juttuja eri lailla eri tarkoituksin. IPS:n suhde STT:hen on siksi melko mutkaton.

6 Haastattelun analyysi

Länsi-Savon tuottaja Arja Riipisen haastattelun ansiosta lehdentekoprosessista saadaan syvempi katsaus kuin pelkällä juttuseurannalla.

6.1 Haastattelun tulokset

Tunnin mittaisesta puhelinhaastattelusta irtosi monipuolisesti tietoa IPS:n aineiston käytöstä Länsi-Savossa. Muutamaan, hetken miettimistä vaatineeseen kysymykseen vastaukset saapuivat sähköpostitse.

Juttupaketin julkaisu

Länsi-Savo hankkii ulkomaanuutiset kahdelta uutistoimistolta, STT:ltä ja IPS:ltä. IPS:n juttupakettia ostetaan, koska lehteen kaivataan välillä muutakin kuin STT:n tuottamaa ulkomaanuutismateriaalia. IPS:n juttupaketti täydentää STT:n tarjontaa. STT:n jutut ovat uutisia, joissa on yksi tai kaksi lähdettä. IPS:n jutut ovat kehitysmää-artikkeleja, joiden sisältö on arjen ongelmissa. Haastateltavia voi olla neljä tai viisikin. IPS:n jutut ovat käytännönläheisiä ja ajattomia eivätkä ne ”happane” kuukaudessakaan. Ne voi julkaista tarvittaessa. Siksi jutut myös kestävät kelluttamisen eli julkaisuajankohdan liikumisen. Suurin osa juttupaketista julkaistuista jutuista julkaistaan silti viikon sisään juttupaketin saapumisesta.

Länsi-Savo julkaisee jutut pääosin ajattomalla Maailma-sivulla, mikä on lehdelle joustava käytännön ratkaisu. Välillä lehteen tarvitaan lisää sopivaa materiaalia. Silloin IPS:n juttu ilmestyy lisäksi joko uutisaukeaman Suomi ja maailma -osassa tai lehden sunnuntaisivuilla. Juttuja julkaistaan viikonloppupainotteisesti rationaalisista syistä. Silloin Maailma-sivulla on suurin tarve. Vaikka Maailma-sivun julkaiseminen on säännöllistä, sen jokaviikkoinen ilmestyminen ei ole automaatio. Länsi-Savon sivuluku nousee ja laskee neljällä, joten joustoa on, mutta jos tilaa ei silti ole, sivu jää pois. Näin voi käydä esimerkiksi, kun oman toimituksen juttuja on paljon. Silloin ostomateriaali jää pois lehdestä. Kesällä IPS:n juttuja julkaistaan myös lehden puheenvuorosivulla. Lomajärjestelyissä IPS:n materiaalin käyttäminen on notkea konsti joustaa lomailijoiden tilanteen mukaan.

Juttuvalinta

Länsi-Savossa on melko vakiintunut julkaisukäytäntö IPS:n jutuille. Neljän jutun pake-
tista, johon kuuluu Riipisen sanoin neljä pidempää juttua ja yksi tynkä, valitaan usein
kaksi pitkää ja ehkä lisäksi se tynkä. Merkkimääräisesti kolme isointa juttua ovat melko
samankokoisia, ja yhden jutun nostaminen pääjutuksi ison kuvan kanssa on taitollinen
ratkaisu.

Riipinen valitsee jutut muutamassa minuutissa ja käsittelee sitten kaksi pidempää juttua
noin puolessa tunnissa. Riipinen lukee juttupaketin jutut ensin silmäillen läpi ja käy läpi
kaikki kuvat. Sitten hän tekee päätöksen siitä, mitkä jutut julkaistaan lehdessä. Siihen
vaikuttavat tärkeimpinä jutun kiinnostavuus ja kuvitus.

Länsi-Savon uutiskriteerit

Länsi-Savon uutisisältöön vaikuttaa viisi kriteeriä.

Läheisyys

Uutinen on asia, joka on merkittävä levikkialueen ihmisille, mutta ei aina välttämättä
muille. Se tapahtuu lähellä lukijan elämänpiiriä tai ympäristöä. Asia uutisoidaan ennen
muuta välineitä.

Ajankohtaisuus

Paikallisten, seudullisten ja maakunnallisten asioiden uutisarvo on suurin silloin, kun ne
tulevat julki ensimmäistä kertaa. Merkittävämpiä uutisia taustoitetaan ennakkoon, mikä
mahdollistaa lukijoita ottamaan kantaa asioiden valmisteluun ennen kuin päätökset teh-
ty.

Merkitys

Esimerkkitapauksena poliittinen päätös tai muu vallankäyttö, jolla on laajaa vaikutusta
levikkialueemme ihmisen elämään ja yrityksen toimintaan. Yhä harvemmat uutiset ovat
uutisia vain siksi, että ne tapahtuvat. Uutisarvon pitää syntyä viranomaisen hankkeen,

yrittäjäkaupan, koulutuksen tai seminaarin sisällöstä tai annista eikä siitä, että viranomaisen aloittaa hankkeen, yritys tekee kauppoja tai jossain järjestetään seminaari.

Yllättävyys

Tapahduman odottamattomuus tai poikkeuksellisuus lisää sen uutisarvoa. Tällainen uutisointi edellyttää ketteryyttä ja nopeaa reagointia. Kriteeri pätee paikallisesti mutta myös maailmanlaajuisen puheenaiheen tai uutisen kohdalla.

Kiinnostavuus

Journalismilla on merkitystä, kun se tavoittaa ja koskettaa lukijansa. Se rentouttaa sekä tarjoaa elämyksiä.

IPS:n juttupaketista jutut valitaan Länsi-Savoon kiinnostavuuden perusteella. Tärkeää on myös visuaalisuus: valokuva, sen sisältö ja tekninen laatu. Verrokkina STT:n jutuissa korostuu asian tärkeys.

Kuvat

Jutun valitsemista lehteen edesauttavat teknisesti hyvät, juttua tukevat kuvat tai kuvat, jotka tuovat uutta näkökulmaa. Koskettavat tai sisällöltään yllättävät kuvat ovat myös tervetulleita. IPS:n tarjoamat kuvat saivat olla sisällöllisesti ja laadullisesti parempia. Jos jutussa, jota Riipinen on harkinnut pääjutuksi, on ”luokaton” kuva, tippuu muuten kiinnostava juttu sivun helmaan eli alareunaan. Kuvituksena on aina vähintään karttagrafiikka. Välillä Riipinen etsii juttuihin parempaa kuvitusta Lehtikuvan kuukausitarjonnasta, joka on ammattimaisempaa kuin IPS:n tarjonta. Kuvituksen hakeminen Lehtikuvasta on toimituksessa rutiinityötä, johon ei mene kauaa. Se on myös helppoa, sillä palvelu ostetaan kuukausiveloituksella. Lehtikuvan puoleen Riipinen kääntyy varsinkin, jos aihepiiriä tai asiaa on käsitelty mediassa ja Riipisellä on syytä uskoa, että aiheesta löytyy Lehtikuvalta hyvin kuvitusta.

Lukija päättää kuvan ja otsikon perusteella, kiinnostaako juttu. Siksi kuvan tulee olla sellainen, että siihen silmä tarttuu: ehkä puhutteleva tai tunteita herättävä. Otsikon tulee olla mukaansatempaava ja kiinnostava sekä pelata yhteen kuvituksen kanssa. Maailma-

sivun pinta-alasta kuvat ja kartat vievät lähes puolet. Pääkuva on kuuden palstan levyinen, helmajutun kuva vie kaksi palstaa. Toimittajat tekevät juttujen yhteydessä julkaisutavat karttagrafiikat, mutta olisi plussaa, jos ne olisivat jo valmiina juttupaketin yhteydessä. Länsi-Savon valokuvaajat käsittelevät kaikkien ulkopuolisten kuvaajien, siis myös IPS:n, kuvat ennen julkaisua.

Juttupaketin sisältö

Länsi-Savossa arvostetaan IPS:n jutulta teemoja köyhyys, elämisen vaikeus, takapajuisuus, naisten asema, ympäristöongelmat, sota, kriisit ja nälänhätä. Jutuilta toivotaan ratkaisukeskeisyyttä, ja sellaisia Riipinen kokee juttujen monesti olevankin. Rikkaassa Suomessa on hyvä tuoda esille myös maailman ongelmia. Analyysit eri puolilta maailmaa ja eri tilanteista ovat suoranaisia herkkupaloja juttupaketin tarjonnassa. Analyyseja käytettäisiin enemmän, jos niitä olisi tarjolla. Globaalit jutut eivät ole niin toivottuja. Myös henkilöhaastatteluja saisi olla lisää. IPS:n jutuissa on paljon haastateltavia, ja Riipisen mukaan haastattelut jäävät siksi välillä pinnallisiksi.

IPS:n jutuissa on selvästi oma tyylinsä ja tapa kirjoittaa, kuin sapluuna, jonka mukaan jutut tehdään, Riipinen kertoo. Kaava toistuu liiankin samanlaisena. Jutuntekotapa saisi olla monipuolisempi ja juttumuotona saisi olla enemmän tarinallisuutta. Esimerkiksi jutut, joissa kerrotaan yksilön tarina hänen näkökulmastaan, olisivat lehdelle mieluisia. Tarinalliset jutut kiinnostavat lukijoita eniten. Kovien faktojen paikka olisi näissä jutuissa kainalossa tai faktalaatikossa. Riipinen uskoo, että IPS:llä olisi loistava mahdollisuus hyödyntää laajaa avustajakuntaansa ja saada juttuihin lisää esimerkiksi juuri näitä toivottuja yksilötarinoita.

Riipinen toivoo juttupaketilta uudistumista ja kertoo, että välillä paketti jopa kyllästytää. Länsi-Savossa mietitään joka vuosi, onko juttupaketin oston jatkaminen vielä tarpeellista. Tähän asti se on ollut.

Käytännön asioita

IPS:n juttupaketti Länsi- ja Itä-Savon käyttöön maksaa 230 euroa kuussa ja kuvien julkaisemisesta yhdessä tai kahdessa lehdessä eli Länsi- ja/tai Itä-Savossa 57,50 euroa

kappaleelta. IPS:n Milla Sundström tarkoittaa, että nämä ovat vuoden 2012 hintoja. Länsi-Savon näkökulmasta hinta on edullinen. Juttujen julkaisuoikeus kattaa printin ja näköislehden. Näillä näkymin Länsi-Savolla ei ole kiinnostusta käyttää juttupaketin juttuja verkossa.

Juttupaketin neljä juttua ja kuvat –rakenne on toimiva, samoin kuin sen toimitustapa eli juttujen saapuminen sähköpostin liitteinä. Näin Länsi-Savo toivoo myös free-toimittajien jutut, jos heillä ei ole mahdollisuutta syöttää juttuja suoraan Doris-toimitusjärjestelmään. IPS:n jutuille tehdään pientä editointia, muotoiluja korjataan ja otsikko vaihdetaan. IPS:n juttupaketissa on välillä virheitä. Niiden korjaaminen kuuluu Länsi-Savon oikaisupolitiikkaan, mutta usein IPS:n korjaukset tulevat niin pian, että ne ehditään laittaa kuntoon ennen kuin juttu ehtii lehteen. Virheet eivät vaikuta siihen, kuinka mielellään juttupaketin juttuja käytetään. Palautetta IPS:n jutuista on tullut lähinnä joistain yksinkertaisista virheistä. Länsi-Savoon tekee nuortensivujen aineistoa Action-nuorisoryhmä, ja kun ryhmäläisiltä on kysytty, mitkä jutut he lehdestä lukevat, varsinkin nuoret naiset mainitsevat IPS:n jutut.

Tabloidista

Länsi-Savo siirtyi tabloidiin vuonna 1999 painokoneiden uusimisen yhteydessä. Tarkemmin sivukoko on eurotabloid. Broadsheetiksi Länsi-Savo oli ollut kovin ohut. Länsi-Savo oli ostanut Itä-Savon, joka oli siirtynyt eurotabloidiin jo aiemmin. Lehtien yhteistyö tiivistyi ja samaan kokoon siirtyminen oli luontevaa.

Länsi-Savon ilmestyminen tabloidina ei vaikuta lehden sisältöön eikä siihen, mitä juttuja IPS:n juttupaketista valitaan julkaistaviksi, sillä uutis- ja juttuvalinnan kriteerit ovat sivukoosta riippumattomia. Lehteä tehdään sisältö edellä. Länsi-Savon tabloid-julkaisumuoto ei aseta erityisvaateita jutulle. Maksimimerkkimäärät ovat laskeneet lehden broadsheet-ajoista, mutta koska muutos tapahtui jo vuonna 1999, se ei ole kovin olennaista tai tabloidiin siirtymisen suora seuraus.

6.2 Uutiskriteerit venyvät moneksi

Länsi-Savo valitsee IPS:n jutut yhden uutiskriteerin, kiinnostavuuden, perusteella. IPS on tietoisesti eriyttänyt sisältöään jossain määrin muusta sanomalehtien ulkomaanmateriaalista esimerkiksi ajattomuudella. Länsi-Savosta kiinnostava juttu on sellainen, johon tartutaan, se on koskettava, rentouttava ja elämyksellinen – jotka kaikki adjektiivit ovat ominaisia myös viihteellistyvälle medialle, eli nykyaikaisen uutiskriteerilistan mukaan myös viihteellisyys olisi jossain määrin Länsi-Savon uutiskriteeri IPS:n jutulle. Lehden uutiskriteereistä IPS:n jutun tulee silti pääosin täyttää vain yksi ja tarjota lisäksi hyvää kuvitusta. Mutta toisiko IPS:n jutuille lisäarvoa muiden Länsi-Savon uutiskriteerien mukaisuus?

Länsi-Savon uutiskriteereihin vaikuttaa tietysti se, että se on tyypiltään aluelehti. Paikallisuus ja levikkialueen yleisön mielessä pitäminen ovat siksi tärkeitä. IPS ei voi kilpailla tällä uutiskriteerillä, koska juttutuotanto on kansainvälistä ja juttupaketti lähtee samantyyppisenä eri puolille Suomea. Asiakaslehden levikkialueen asioiden seuraamisen pohjalta pakettia voisi sopeuttaa alueellisesti esimerkiksi niin, että nostettaisiin maailmalta juttuja, jotka paikallisesti puhututtavat juuri nyt. IPS seuraa joka tapauksessa juttujensa ilmestymistä kohdelehdissä, joten muiden uutisten pintapuolinen seuraaminen olisi helppoa, mutta juttupaketin muokkaaminen eri aluelehdille merkitsisi kohtuutonta työmäärän lisääntymistä. IPS:n jutuilta ei odotetakaan paikallisuutta, joten tällaisia muutoksia ei kannata tehdä.

Ajankohtaisuuskriteeri määritellään paikallis- seutu- ja maakuntauutisten kautta, koska tätä lehden oman toimituksen tuottama sisältö lähinnä on. Kriteeri ei siis oikeastaan kata ulkomaanuutisia ollenkaan. IPS:n jutuihin arvostetaan ajattomuutta. Uutisen merkitys, yksi kriteereistä, muodostuu sekin osin paikallisuuden kautta: miten uutinen vaikuttaa levikkialueen asukkaaseen? Uutisoitavista toimista pitää löytyä merkityssisältöä. Tämä kriteeri pätee myös IPS:n juttuihin. ”Breaking news” –ulkomaan uutiset ovat STT:n heiniä. IPS:n taustoittavat jutut antavat uutisaiheille merkityksiä. Paikallinen avustajakunta kehitysmaissa ja heidän paikallistuntemuksensa ja ymmärryksensä alueen pitkän aikavälin kehityksestä pystyy parempaan kuin pintaa raapaiseva ulkomaankirjeenvaihtaja. Länsi-Savon ulkomaan uutisten uutisarvo kasvaa samassa suhteessa kuin

tapahtuman yllättävyys, odottamattomuus tai poikkeuksellisuus. Vaikka IPS:n jutuilta ei odoteta reaaliaikaista yllättävien tapahtumien uutisointia, voivat nämä kriteerit päteä myös ajattomampaan juttuun.

Länsi-Savon uutiskriteerit läheisyys, ajankohtaisuus, merkitys, yllättävyys ja kiinnostavuus eivät ole yksi yhteen Galtungin ja Rugen uutiskriteerien kanssa, mutta yhtymäkoh-
tia on ja eri termeillä haetaan samansuuntaista asiaa. Esimerkiksi läheisyys vastaa kulttu-
rista merkittävyyttä ja henkilöitävyyttä, yllättävyys taas yllätyksellisyyttä. Länsi-Savon
uutiskriteerit IPS:n jutulle ovat jopa vastakkaiset kuin millä kriteereillä lehti julkaisee
muuta uutismateriaalia. Yleisuutiskriteerit ovat ajankohtaisuus, merkitys, yllättävyys ja
kiinnostavuus, mutta IPS:n juttujen ei tarvitse olla paikallisia tai ajankohtaisia. Merki-
tyksen taas voi ajatella monelta kantilta, joko IPS ei voi sitä toteuttaa sen täytyessä pai-
kallisuuden kautta tai se nimenomaan on IPS:n valtti, kun uutisissa pureudutaan sy-
vemmälle aiheeseen. IPS:n jutuilta erityisesti toivottu kiinnostavuus ei edes löydy Gal-
tungin & Rugen listalta, mutta on tavallaan taustalla ajatuksessa, että kriteerit vaikutta-
vat agendaan, jolla noustaan kiinnostavuudella. Toive haastateltavien karsimisesta joh-
tuu ehkä siitä, että juttujen henkilöitävyys kärsii samalla kuin yksiselitteisyyskin.

IPS:n omakin juttuvalinta on joissain kohtaa uutiskriteerien vastainen. Kulttuurinen
merkittävyys ei ole tärkeässä asemassa, vaan nimenomaan nostetaan esiin kaukaisten
maiden asioita, jotka eivät muuten valtavirran uutisissa pääsisi esille. Juttujen valinnassa
juttupakettiin myös yllätyksellisyys on ominaisuus, jota ei kaivata. Juttuvalintoja rajaa
paketin välittämisen aikataulu, sen sisällön tulee olla julkaistavissa vasta seuraavalla vii-
kolla tai myöhemmin. Juttujen pitää olla ajattomia, ne eivät saa vanheta päivässä eivätkä
viikossakaan.

Päivän valikoima vaikuttaa IPS:n uutisointiin. Sisältö eriytetään aiheista, jotka ovat sa-
maan aikaan esillä STT:n tai lehtien omien toimittajien ja avustajien jutuissa. Toisaalta
jatkuvuuden kriteeri toteutuu jutuissa, sillä esimerkiksi arabikevään tai Syyrian selkkauk-
sen tiimoilta voidaan tehdä taustoittava juttu tai nostaa aiheesta uusi yksityiskohta. Ul-
komailta myös poimitaan juttuja, jotka liittyvät Suomessa esillä oleviin aihepiireihin
kuten viime aikoina kaivostoimintaan, ja tässä toteutuu toistuvuuden kriteeri. IPS valit-
see myös hyviä uutisia, mikä sekin on negatiivisuuden uutiskriteeriä vastaan. Milla

Sundströmin kokemuksen mukaan positiivisille uutisille käy usein niin, että ne käännetään negatiivisiksi. IPS hakee jutuissaan henkilöitävyyttä, sillä se kokee nostavansa esiin koskettavia yksilö- tai ryhmätason elämäntarinoita. Asiakaslehti taas kaipaa enemmän henkilöjuttuja. Joko IPS:n tuotanto ei vastaa sen omia mielikuvia tai henkilöjuttujen määrä on asiakaslehden mielestä vielä vähäinen. IPS hakee haastateltavia ruohonjuuritason tasolta, ei eliitin parista.

Kaiken tämän uutiskriteereistä eriytymisen keskellä Länsi-Savon IPS:n jutuissa sovellettavat uutiskriteerit ja IPS:n uutiskriteerit menevät niin monelta osin yksiin, että asiakkuudessa on Länsi-Savon kannalta järkeä.

6.3 IPS:n sisältö ja tabloid-journalismi

Tabloid-formaatin tutkiminen Länsi-Savon tapauksessa ei ole mielekästä, koska sisällössä ei ole havaittavissa formaatista johtuvia suuria muutoksia kuten esimerkiksi viihteellistymistä. Sisältö on sanomalehdelle perinteisiä uutisjuttuja ja reportaaseja, jotka ovat luonteeltaan melko vakavamielisiä. Länsi-Savolle tabloid on todella lähinnä julkaisuformaatti, mutta ei kuitenkaan täysin merkityksetön tekijä. Jutut ovat formaatin mukaisesti lyhyempiä ja kuvien rooli on suuri. IPS:n kannalta on positiivista, että Länsi-Savon asiakkuutta ei oletettavasti uhkaa ainakaan formaattimuutos ja sen mukanaan tuomat myllerrykset, kun nykytrendin mukainen tabloidiin siirtyminen on tapahtunut jo aikaa sitten. Koska IPS tuottaa asiasisältöä, asiakaslehtien viihteellistyminen on aiheellinen huoli, mutta tabloid voi olla IPS:lle jopa mahdollisuus. IPS:n juttujen teemat ovat linjassa joidenkin tabloid-sisällössä nousevien teemojen, kuten koulutus, ympäristö ja terveys, kanssa. Samoin henkilöitävyys ja juttujen ihmisläheisyys ovat tabloid-sisällölle ja IPS:n jutuille yhteistä. Länsi-Savo ei usko tabloid-formaatin vaikuttavan lehteen, jota tehdään sisältö edellä. Asiakaslehdelle IPS:n julkaistu materiaali voi toimia hyvänä sisällön laatutekijänä. Se lisää julkaisun monimuotoisuutta ja monipuolisuutta aihepiireittäin sekä lähteiden kannalta. Se takaa myös kehitysmaiden ihmisten pääsyn julkisuuteen ja on ratkaisuhakuista.

7 Johtopäätökset

Juttupaketin asiakkaista kiinni pitäminen on IPS:lle ensiarvoisen tärkeää, koska tuloja saadaan lähinnä juttukaupasta. Siksi on huolestuttavaa kuulla, että juttupaketti täyttää asiakkaan toivomukset vain siinä määrin, että sen tilaamisen jatkamista on toistaiseksi pidetty tarpeellisena. IPS pystyy vastaamaan hyvin mediatalojen halvan ulkomaan uutismateriaalin tarpeeseen. Länsi-Savokin pitää hintaa edullisena. Uskali (2007, 13) pelkää, että halpaan ja runsaaseen uutis- ja kuvatoimistomateriaaliin turvautuminen johtaa suomalaisen näkökulman katoamiseen kotimaisesta ulkomaan uutisoinnista. Positiivista on, että Suomen IPS:n toimitus tuo tätä suomalaisnäkökulmaa Suomen IPS:n tarjontaan, kun se juttuvalinnoissaan nostaa esimerkiksi aiheita, jotka ovat Suomessakin agendalla ja sopeuttaa näin tarjontaa oloihimme.

IPS:n sisältö saa jatkossakin rohkeasti olla omanlaistaan, koska sitä siltä odotetaan. Jutut kannattaa edelleen pitää ajattomina, jotta julkaisuajankohta ei ole sidottu vaan jutut ovat asiakkaan tarpeiden mukaan käytettävissä. Toimintaa on silti tarpeen kehittää joiltain osin.

Kehitysehdotuksia

Julkaistut jutut ovat aiheiltaan tiiviisti kolmannen maailman maiden ongelmiin liittyviä ja julkaisematta jäävät etenkin liian positiiviset tai länsimaiset jutut. IPS:n ei tältä pohjalta juuri kannata muuttaa juttupaketin sisällöllistä painotusta. Länsimaiden lisäksi ulkomaan uutisissa näkyy paljon Lähi-idän kriisijournalismi. IPS haluaa nostaa näkymättömämpiä maita esiin, joten voi miettiä, onko Lähi-itää tarpeen nostaa IPS:n uutisissa niin paljon. Seurantajaksolla tarjotuissa juttupaketeissa oli juttu Jemenistä ja joskus Lähi-idäksi vielä lasketusta Turkista, eli Lähi-idästä oli kaksi kuudestatoista tarjotusta jutusta. Toisaalta IPS:n materiaali ei keskity pelkkiin kriiseihin, eli järjestö voi onnistua nostamaan aluetta julkisuuteen eri roolissa kuin se on totuttu näkemään ja tuomaan sen siten suomalaisyleisön tarkasteltavaksi eri vinkkelistä kuin yleensä.

IPS voisi kokeilla noudattaa Länsi-Savon toiveita ja tuottaa vähemmän kaavamaisia, yksilöiden tarinoihin keskittyviä- tai analyysijuttuja, joissa liian läpinäkyvän positiivisuus-

den sijaan olisi ratkaisukeskeisyyttä entiseen tapansa. Ongelmien käsittelyä ei tarvitse pelätä, mutta positiivisten juttujen relevanttiutta voisi harkita. IPS haluaisi nostaa kehityksistä positiivisiakin uutisia, mutta jos niitä ei julkaista, niiden sisällyttäminen juttupakettiin on turhaa. Negatiivisuus korostuu uutiskriteereissä ja etenkin ulkomaan uutiskriteereissä muutenkin, eikä vain kehityksisissä uutisoinnissa. Siksi ei ole syytä pelätä negatiivisen tiedon levittämistä kehityksistä. Positiivisia uutisia on harvoin länsimaista-kaan. Paketissa on hyvä olla valinnanvaraa. Jos positiivinen, usein julkaisematta jäävä juttu tiputettaisiin paketista ja tilalle nostettaisiin muu, vetävä juttu, ehkä asiakaslehti innostuisi nostamaan julkaistujen juttujen määrää ja juttupaketin juttujen käyttöprosenttia, mikä voisi parhaimmillaan edistää asiakkuuden jatkoa. Ylipäättään juttupaketti voisi olla vastaanottajalle mieluisampi ilman pakkopositiivista juttua, jota ei kyllä joka paketissa ole nytkään, ja materiaalissa olisi enemmän, mistä valita.

Länsi-Savon toive haastateltavien määrän vähentämisestä on pohjatiedon välissä ristiriitainen, mutta sitä ei kannata suoraan tyrmätä. Todellisuus välittyy useamman lähteen eli tulkitsijan kautta oikeampana kuin jos käytetään esimerkiksi yhtä asiantuntijaa, jolloin asiantuntijavalinta vaikuttaa paljon siihen, mihin suuntaan juttu kääntyy. Yhden tai vain muutaman asiantuntijan käyttö voi tarkoittaa, että asia jää pinnallisen pikatulokinnan tasolle. (Uskali 2007, 29.) Tietolähteiden monipuolisuus ja epäselvien tai nimettömien lähteiden vähäinen käyttö ovat hyvän ulkomaan uutisoinnin kriteerejä. Sanomalehdessä eri tiedonlähteiden ja näkökulmien sisällyttäminen juttuun on helpompaa kuin tv:n uutistuotannossa. (Uskali 2007, 44). Uutisvälitystä siis edistää se, että IPS käyttää paljon lähteitä. Toisaalta asiakaslehti toivoo suurempaa roolia yksilöhaastateltaville. IPS:n avustajakunnan paikallistuntemus paikkaa huolta siitä, ettei asian yhteiskunnallista kontekstia ymmärrettäisi tai että jutussa tehtäisiin vääriä tulkintoja. Avustajakunta saisi olla siinä mielessä ammattimaisempaa, ettei ihan kaikkia, joita on jututettu, mainittaisi erikseen. Kun juttu kulkee välikäsien kautta voi se silti olla hyvä, jotta tieto on jäljitettävissä. Suomen IPS voisikin tässä toimia filttäjä ja karsia lukuisista lähteistä muutaman, kun tiedonhankinta kerran on kunnossa ja jutulla on katetta. Perustelut ovat hyvät, jos tämä edistää jutun luettavuutta ja houkuttavuutta.

IPS:n jutut onnistuvat koskettamaan lukijaa ja laajan, läsnä tilanteissa olevan avustajakunnan entistä parempi hyödyntäminen toisi juttuihin myös kannustettavaa elämyksel-

lisyyttä uudella tavalla. Länsi-Savon huomion mukaan IPS:n jutut kiinnostavat nuoria naisia. Aluelehtien kannattavuuden takaaminen tulevaisuudessa saattaa olla kiinni juuri nuorten ja tulevien sukupolvien mieltymyksistä, ja asiakaslehdelle on hyötyä siitä, jos IPS:n sisältö houkuttaa tätä uutta yleisöä. Ehkä IPS:kin voi välillä huomioida tämän yleisöryhmän mielessä juttuvalinnassa. Vaikka Länsi-Savolla ei näillä näkymin ole kiinnostusta käyttää juttupaketin juttuja verkossa, IPS:n voi olla hyvä alan tilanteessa miettiä materiaalinsa verkkokäyttövalmiuksia, sillä kyseinen yleisö on siellä omimmillaan.

IPS:n tulee arvioida, kuinka tärkeä rooli kuville pitäisi juttupaketissa antaa. Ilmiselvästi ne ovat tärkeitä ja edistävät juttujen julkaisua, joten ainakaan laadullisesti tai määrällisesti alaspäin ei kannata joustaa. Kuvia on oltava. Toisaalta asiakaslehden on myös helppo etsiä korvaava kuva kuvapankista, joten kuvituksen tarjoaminen ei ole aivan ensiarvoisen tärkeää. Yhä laadukkaampi kuvitus lisäisi todennäköisesti paketin arvoa asiakkaan silmissä. Myös valmiin karttagrafiikan tarjoamista juttupaketin yhteydessä voisi kokeilla. Länsi-Savo saisi näin paketin valmiimpana, kun grafiikkaa ei tarvitsisi tehdä toimituksessa, ja toisaalta muut asiakaslehdet eivät ehkä ole keksineet, että kartta on helppo tapa tuoda juttu lukijalle kiinnostavammaksi, kun tämä on perillä siitä, missä päin maailmaa mennään.

IPS voi myös harkita juttutuotannon kasvattamista sesonkiaikoina, jolloin Länsi-Savo käyttää mielellään juttuja muutenkin kuin Maailma-sivulla ja muillakin asiakaslehdillä on lomalaisia, joiden puuttuvaa työpanosta IPS:n juttumateriaali korvaa. Ehkä juttupakettiin voisi kuulua kesällä viisi juttua, joista ainakin yksi olisi analyysijuttu, jota voidaan käyttää lehdessä monipuolisesti? Tällainen muutos vaatisi toisaalta Suomen IPS:ltä suurempaa työpanosta juttujen kääntämisessä ja uusia järjestelyjä asiakkaiden laskutuksessa, ellei IPS sitten näkisi, että tällainen panos on kannattava keino nostaa profilia asiakaskunnan keskuudessa.

Lopuksi

Opinnäytetyöprosessin edetessä hain aiheeseen uutta näkökulmaa pariin otteeseen ja työ ei nyt keskity pelkkään tabloidiin, joka aluksi oli työn keskiössä. Osin lähestymistavan muutos johtui seurannan rajoittumisesta Länsi-Savoon ja siitä, ettei 90-luvulla tehty siirtymä tabloidiin ole kovin merkityksellinen lehden nykytilanteessa. IPS hyötyy tutkimuskysymyksen laventumisesta, koska nyt toimintatapoja ja mahdollisuuksia on käsitelty kattavasti mutta kuitenkin syvällisesti.

Metodeina käyttämäni juttuseuranta ja haastattelu osoittautuivat erittäin toimiviksi. Oli järkevää tutustua ensin paketin käyttöön ja tehdä siitä huomioita ja jatkaa sitten haastatteluun hyvin pohjatiedoin. Osasin tehdä monipuolisia kysymyksiä ja myös huomiot ja vastaukset ovat moninaisempia kuin mitä haastattelusta olisi saanut irti kysymällä vain, mitä Länsi-Savo asiakaslehtenä kaipaa juttupaketilta. Myös epäsuorempia toiveita nousee huomioissa esiin.

Moni Suomen IPS:n Milla Sundströmin käsityksistä juttupaketin käytöstä varmistui oikeiksi ja niille on nyt pohjaa tässä tutkimuksessa. Juttuseuranta ja haastattelu saivat minut pohtimaan IPS:n toimintaa monipuolisesti johtopäätöksissä, joten uuttakin asiaa on paljon.

Tein juttuseurannan alkuvuodesta 2013 ja vein työn loppuun saman vuoden syyskuussa. Intensiivisimmät opinnäytetyön parissa työskentelyjaksot ajoittuivat alkuvuoteen ja loppukesään sekä syksyyn. Vaikka välissä oli taukoa, aikataulun venyminen ei vaikuttanut työn tekemiseen huonolla tapaa vaan päinvastoin asiat saivat rauhassa hautua. IPS:n puolesta työllä ei ollut hirveä kiire.

Olen tyytyväinen valmiiseen opinnäytetyöhöni. Uskon, että siitä on paljon hyötyä toimeksiantajalle. Teen työssä paljon perusteltuja toimintaehdotuksia ja osoitan, mitä asioita kannattaisi tutkimuksen pohjalta ainakin pohtia, mutta en odota, että IPS lähtisi tekemään muutoksia tämä työ ohjenuoranaan. Annan enemmän pureskeltuja ehdotuksia ja ajattelemisen aihetta sekä vaihtoehtoja uudistumiseen.

Syventyessäni opinnäytetyön teemoihin ja niihin liittyvään kirjallisuuteen sain paljon uutta tietoa ja toisaalta hyödynsin oppimiani viestinnän perusteita, kuten uutiskriteerejä, uudella lailla. IPS tai Länsi-Savo eivät kumpikaan olleet kovin tuttuja minulle etukäteen, joten tutustuin molempiin toimijoihin uudella tasolla.

Ymmärrän nyt uutisvälitystä entistä paremmin ja opin, että eri tahoilla eli uutistoimistoilla ja heidän asiakkailtaan on erilaisia tarpeita. Asetuin sekä uutistoimiston että Länsi-Savon asemaan ja mietin kokonaisuutta eri kanteilta.

Jatkotutkimusehdotuksia

IPS voisi selvittää muitakin kuin tässä työssä Länsi-Savon esimerkin pohjalta nousseita keinoja taata toiminnan jatkuminen tulevaisuudessa. Muun asiakaskunnan tutkiminen voisi tuoda lisää arvokasta tietoa IPS:lle. Tässä työssä ei juurikaan käsitellä lukijakokemusta, mikä sekin voisi olla uutistoimistolle hyödyllistä tietoa.

Lähteet

Franklin, B. 2009. Introduction. Teoksessa Franklin, B. (toim.). *The Future of Newspapers*, s. 1–12. Routledge. Iso-Britannia.

Huovila, T. 2001. Uutinen eri välineissä. GSM-sähkeestä taustajuttuun. Inforviestintä Oy. Vantaa.

Jussila, R. 2007. Puolivirallisia uutisia. Suomen Tietotoimisto ja valtiovalta 1917–1960. Otava. Keuruu.

Jyrkiäinen, J. & Savisaari, E. 2001. Sanomalehdistön nykytila. Teoksessa Nordenstreng, K. & Wiio, O. (toim.). *Suomen mediamaisema*, s. 62–76. WSOY. Vantaa.

Kunelius, R. 1998. Viestinnän vallassa. WSOY. Juva.

Länsi-Savo 2013a. Konserni. Luettavissa: <http://www.lansi-savo.fi/konserni>. Luettu: 18.9.2013.

Länsi-Savo 2013b. Lukijat ja levikki. Luettavissa: <http://yritysassiakkaat.lansi-savo.fi/lansi-savo/ls-mediatiedot/ls-lukijat-ja-levikki/>. Luettu: 18.9.2013.

Nieminen, H. & Pantti, M. 2012. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. 3. uudistettu painos. Vastapaino. Tampere.

Sundström, M. 2012–2013. Toimittaja. Suomen IPS. Saatu materiaali.

Uskali, T. 2007. Ulkomaanuutisten uusi maailma. Vastapaino. Tampere.

Liitteet

Liite 1. Kysymyspatteristo Länsi-Savon tuottajan haastatteluun

Juttupaketin julkaisu

Miten Länsi-Savo hankkii ulkomaan uutisensa?

Mitä eroa IPS:n jutuilla on muihin ulkomaan uutisiin?

Juttupaketin julkaisu

Miksi käytätte IPS:n juttupakettia?

Miksi IPS:n juttuja julkaistaan viikonloppupainotteisesti?

Jätättekö koskaan koko juttupaketin julkaisematta? Miksi?

Onko vuodenkierrolla merkitystä juttujen julkaisemiseen?

Juttuvalinta

Miten juttu päättyy juttupaketista lehteen?

Kuinka kauan juttuvalintaan kuluu aikaa?

Uutiskriteerit

Mitkä ovat Länsi-Savon uutiskriteerit?

Millä kriteereillä jutut valitaan paketista julkaistaviksi?

Kuvat

Millaiset kuvat edesauttavat jutun valitsemista lehteen, millaista sisältöä kovalta toivotaan?

Mikä vaikutus on sillä, jos jutussa ei ole kuvaa?

Mistä karttagrafiikat tulevat? Pitäisikö niiden olla valmiina?

Millaisia ovat Lehtikuvan kuvat IPS:n kuviin verrattuna?

Juttupaketin sisältö

Mitä teemoja hyvä IPS:n juttu käsittelee?

Onko IPS:n juttupakettia syytä muuttaa, miten?

Käytäntö

Paljonko maksatte juttupaketista?

Mitä mieltä olette hinnoittelusta?

Millainen sopimus juttujen julkaisusta on, koskeeko se vain printtiä?

Onko kiinnostusta käyttää juttupaketin juttuja verkossa?

Onko juttupaketin rakenne toimiva?

Onko juttupaketin toimitustapa toimiva?

Miten suhtaudutte virheisiin, joita juttupaketissa välillä on? Korjaatteko julkaisuun ehtineet virheet? Vaikuttavatko virheet siihen, kuinka mielellänne käytätte paketin juttuja?

Millaista palautetta IPS:n jutuista on tullut?

Tabloidista

Miksi Länsi-Savon sivukoko on tabloid?

Vaikuttaako tabloid-koko Länsi-Savon sisältöön?

Asettaako tabloid-julkaisumuoto erityisvaateita jutulle?

Vaikuttaako tabloid-muoto IPS:n juttujen valintaan jotenkin?

Millainen on paras tekstin ja kuvan suhde